

התחברים לתפוצות

רצינו

נבחן את הקשר בין מדינת ישראל ליהודי התפוצות ונעמוד על חשיבותו למדינת ישראל וליהדות התפוצות.

מטרות

- לדון במערכת היחסים שבין ישראל ליהדות התפוצות.
- לברר את מידת הקשר שבני נוער בישראל חשים כלפי יהודי התפוצות ולחזק את תחושת הסולידריות בין הנוער בישראל ובתפוצות.

הוראות

- בחרו בתמונה או בהיגד שמבטא בעיניכם את הקשר – המצוי או הרצוי – שבין ישראל ליהדות התפוצות או את היחס של הישראלים אל יהדות התפוצות.
- נמקו את בחירתכם.

שאלות לדין במליאה בעקבות הפעילות

- האם על כל היהודים לחיות במדינת ישראל או שרצוי שיהיו פזורים בקהילות שונות בעולם? נמקו.
- לדעתכם, מה מדינת ישראל אמורה להיות עבור יהודי התפוצות? (בית, מרכז, תפוצה משמעותית, תפוצה ככל התפוצות וכו')
- האם אחד הציטוטים שקראתם שינה את דעתכם בדבר הקשר הרצוי בין ישראל לתפוצות?
- אילו מגמות בדבר היחסים הרצויים בין ישראל לתפוצות מסתמנות בקבוצה? (מידת הקרבה והריחוק, סוג היחסים, מקומה של המדינה בחיי התפוצות ואחריותה להן וכד')
- אילו שאלות נוספות בנוגע ליחסי ישראל-תפוצות התמונות והציטוטים מעלים בכם?
- האם יהודי התפוצות צריכים לקיים קשר ביניהם? (לא רק בהקשר למדינת ישראל)
- מה אתם יודעים על הקשר המתקיים כיום בין ישראל לתפוצות?
- אילו גורמים מחלישים את הקשר שבין ישראל לתפוצות? מה יכול לחזק אותו?
- האם הקשר בינינו לבין יהודי התפוצות תלוי בדבר? מה עלול לקרות אם הקשר בין ישראל לתפוצות לא יתקיים?
- במקורות שקראתם הוזכרה האמרה "ישראל ערבין זה לזה". באילו תחומים אמרה זו יכולה לבוא לידי ביטוי?
- מה אתם, כבני נוער, יכולים לתרום לקשר עם יהודי התפוצות?

*השאלות לקוחות מתוך הפעילות [עם אחד גורל אחד](#)

התחברות לתפוצות

מאז גלה עם ישראל לראשונה (בשנת 586 לפני הספירה) והתחיל חי בארצות שונות, מתקיימת מערכת יחסים מיוחדת ודינמית בין יהודים החיים בארץ ישראל ובין אלה החיים מחוצה לה. על אף היות העם היהודי מפורד ומפוזר, נשארו היהודים אומה אחת, המלוכדת בכוח היסטוריה, דת ומולדת משותפים, כמו גם בכוח מחויבות לקיומו הפיזי והרוחני של העם היהודי.

הקמת מדינת ישראל מימשה חלום בן אלפיים שנים לחזור למולדת הקדומה ולהשיב לחיים את הריבונות הלאומית. לאחר קום המדינה, לצד הקריאה לעלות לארץ ולממש את החזון הציוני, נוצר קשר מיוחד בין קהילות יהודים בתפוצות ובין מדינת ישראל. אוכלוסיית היהודים בעולם מונה כ-14.8 מיליון נפש. מתוך כלל האוכלוסייה היהודית, כ-8.1 מיליון חיים מחוץ לישראל (מתוכם כ-5.7 מיליון בארה"ב). בארץ עומד מספר היהודים על כ-6.7 מיליון נפש (מתוך אומדנים שהתפרסמו בשנתון היהודי האמריקני 2019 AJYB). קהילות יהודיות ברחבי העולם מקיימות חיי קהילה פעילים בין לבין ומקיימות קשר הדוק עם מדינת ישראל, הכולל סיוע כלכלי, שיתוף פעולה חינוכי, שמירה על האינטרסים של מדינת ישראל במישור הפוליטי והבינלאומי. ישראל, מצידה, מבקשת לחזק את הקהילות היהודיות ואת הקשר איתן על ידי עזרה לזקוקים לה, קידום פעילויות שמחזקות את הזיקה לישראל, הוראת עברית, פיתוח הזדמנויות לשיתוף עסקי, עידוד ביקורים של קבוצות ושל יחידים בישראל.

במהלך השנים מאז קום המדינה, חלו תמורות במערכת היחסים שבין יהדות ישראל לבין יהדות התפוצות. אירועים שונים בארץ ובעולם מעוררים דיון חוזר ונשנה בדבר חשיבות הקשר שבין העם היהודי בתפוצות לבין מדינת ישראל, אירועים אחרים מאפשרים לנציגי הקהילות היהודיות בעולם להפגין את תמיכתם בישראל ובתושביה ולמדינת ישראל להביע את אחריותה כלפי יהודי התפוצות.

מערכת החינוך רואה חשיבות בקיום דיון מתמשך בנוגע לעתיד המשותף ליהודי ישראל והתפוצות. הדיון יכלול בירור מגמות המאפיינות את מערכת היחסים שבין ישראל לתפוצות ודרכים לחיזוק ולטיפול המחויבות ההדדית על רקע תמורות בישראל ובקרב הקהילות היהודיות שבתפוצות. ערכה זו פותחת פתח לדיון בנושא ומאפשרת עמידה על חשיבות הקשר עם יהדות התפוצות. אנו תקווה שהערכה תהיה לכם לעזר ומאחלות לימוד מהנה שיקדם שיח משמעותי בנושא.

יוצרות הערכה:

שושי שפיגל, מפקחת ארצית חינוך חברתי קהילתי ח"ן חמ"ד

יעל קופרשטוק, מנהלת מרכז הדרכה ח"ן חמ"ד

רונית גוטמן גרוס, מדריכה ארצית מינהל ח"ן

עריכה לשונית: אפרת חבה

"עלינו לצאת לדרך חדשה: לא עוד
יחסים של צדקה, אלא מחויבות משותפת
לצדק, לערבות הדדית יהודית
ואנושית... לא עוד השתקה של ביקורת
הדדית, אלא פתיחות-אמיצה וכנות.
לא עוד אידיאליזציה, אלא שותפות
אמת, שמבוססת על היכרות אמת, ועל
מוסדות מוסכמים לפתרון בעיות
ולקביעת מדיניות משותפת."

ראובן ריבלין

"מדינת ישראל היא מדינה מיוחדת.

היא גם המדינה של האזרחים שלה, אבל

היא גם המדינה של יהדות העולם.

ככזה, ראש הממשלה צריך להיות לא רק

ראש ממשלה של אזרחי ישראל, אלא

בעצם המנהיג של העם היהודי..."

נפתלי בנט

"אופייה של מדינת ישראל, שהוקמה
כמדינת העם היהודי, מתעצב על ידי
הזיקה בינה לבין אלה שאינם דרים בה
בפועל, אבל רואים עצמם בשר מבשרה."
אברהם בורג

"כיום, כאשר אין כמעט יהודי שהעלייה
לארץ נמנעת ממנו בכפיה, ההכרעה שלא
לעלות מטילה צל כבד

על יומרתו של העם היהודי לבטא
נאמנות אינסופית למולדתו ההיסטורית.

הבחירה לא לעלות מטילה צל
על מידת הרצינות של יהדות הגולה
בנכונותה

להתמודד עם מה שהיא מגדירה לכאורה
כבעייתה הקיומית – ההתבוללות".

יאיר שלג

"מצב שבו קבוצה של מיליונרים
ומיליארדרים יהודים, שאינם אזרחי
המדינה, מתערבת באמצעות כספה בהכרעות
בישראל הוא בלתי נסבל,
בלתי דמוקרטי ומשחית.
איש מהוגי הציונות לא חלם על מדינה
יהודית שיהודי הגולה קובעים את
גורלה."

פרופ' שלמה אבינרי

"אנו, העם בישראל, אין ברצוננו ואין

בכוונתנו

להתערב בכל צורה שהיא בענייניהם

הפנימיים של הקהילות היהודיות בחו"ל.

הממשלה והעם בישראל מכבדים ביותר את

זכותן ושלמותן של העדות היהודיות

בארצות אחרות לפתח צורת חיהן שלהן

ואת המוסדות הסוציאליים, הכלכליים

והתרבותיים המקומיים

שלהן, בהתאם לצרכיהן ולשאיפותיהן."

דוד בן גוריון

"כל ישראל ערבים זה לזה.

למה הם דומים? לספינה שנקרע בה בית

אחד, אין אומרים: נקרע בית אחד

בספינה, אלא נקרעה כל הספינה כולה."

(תנא דבי אליהו רבה יא)

"הנוהג שבעולם, אדם נוטל אגודה של

קנים - שמא

יכול לשברם בבת אחת? ואילו נוטל אחת

- אפילו

תינוק יכול לשברם."

(מדרש תנחומא לפרשת ניצבים, א)

"הפיצול בינינו - החלוקה בינינו -

הם בסך הכל תאונה היסטורית...

איפשהו בהיסטוריה המשפחתית של כל

אדם שיושב בחדר הזה יש אדם שעומד על

מזח בנמל ומנסה להחליט לאיזה כיוון

הוא מפליג."

(יאיר לפיד)

"הגיעה שעתנו להכיר בכך שמקומם
הלגיטימי של העם היהודי, של התרבות
היהודית ושל הדת היהודית אינו מצומצם
למקום גיאוגרפי יחיד. עתה יכולים אנו
להודות כי החלום הציוני במקורו, שראה
את ישראל בחינת ביתם של כל היהודים,
היה בלתי מציאותי."

(גרשום כהן)

the Jewish Voice

הַקוֹל הַיְּהוּדִי

MAY THE EARTH HEAR THE WORDS OF MY MOUTH

Deuteronomy 32:1

WWW.AMSTERDAMNEWS.COM

NEW YORK

"ספק אם מדינת ישראל הייתה מגיעה
להישגים כה מרשימים ובפרק זמן כה
קצר, לולא תמיכתה של יהדות ארצות
הברית".

(פרופ' גור אלרואי)

יִשְׂרָאֵל מִצְדָּה יֵשׁ תַּחֲוֹמֵי אַחֲרֵיּוֹת שְׁעֵלֶיהָ
לִפְעוֹל בָּהֶם בֵּיתֵר יַעֲלִילוֹת. יֵשׁ לָהּ
הָאִפְשָׁרוֹת וְהַחֻבָּה, שְׁעֵדִיִּין אֵין הִיא
מִמְלַאת אוֹתָהּ כִּיאוֹת, לִשְׁמֵשׁ כְּתַחֲנַת הַכּוֹחַ
הָרוֹחֲנִית וְהַתְּרַבּוּתִית שֶׁל הָעוֹלָם
הַיְּהוּדִי."

(שִׁמְעוֹן הַרְמֵן)

"לפתחן של הקהילות היהודיות בעולם רובצת

היום בעיה קשה ומטרידה של התבוללות:

התרחקות בני הדור הצעיר וחוסר העניין

שלהם במסגרות חיי הקהילה... למדינת

ישראל חייב להיות עניין ראשון במעלה

לסייע לקהילות היהודיות לעצור את הסחף

הזה ולהתגייס בדרכים חדשות ויצירתיות

למען

המשך קיומו של העם היהודי... הדרך

העיקרית

שאנו מציעים היא מיצובה של ישראל כמקור

עניין, אתגר והזדהות לצעירים יהודים מכל

העולם...

אנו פועלים לחזק את גורמי ה"משיכה" של

ישראל".

(זאב ביילסקי)

"כשאני בודק את הקשר בין הנוער
בישראל לתפוצות מצבנו לא טוב. זה לא
ממש מעניין את הנוער ואת מערכת
החינוך בישראל. הם רואים את האתגרים
שלנו כאן מול האינטרנט, היהדות
החברה וכו' ולא רואים ביהדות
התפוצות משהו שמחייב אותנו וקשור
אלינו".

(אילן גאל דור)

"אין לנו את הפריבילגיה לוותר על
יהודי התפוצות... המציאות של יהודי
התפוצות מורכבת, תהליכים של היחלשות
והתנתקות מהזהות היהודית וממדינת
ישראל מביאים למציאות של התבוללות
קשה, אי אפשר לשבת בארץ ולצפות מהם
שיעלו לארץ –
צריכים להגיע אליהם ולחזק איתם את
הקשר
על מנת שזה יקרה".

(אוהד טל)

"העולם עודנו מקום מסוכן לישראל
ולחלק מיהודי התפוצות. אבל תכלית
החיים הקיבוציים שלנו אינה מתמחה
בהתגברות על הסכנות הללו; אנו
חותרים להתגבר על הסכנות הללו כדי
שנוכל להגשים את תכליתנו כעם –
לחיות חיים מלאי ערך, משמעות
ותועלת".

(דניאל הרטמן)

"הקשר בין העם היהודי היושב בציון
לבין יהדות התפוצות, שהחל עוד בטרם
קום מדינת ישראל, והתמיכה הבלתי
מתפשרת של יהדות התפוצות
ככלל ויהדות ארה"ב במיוחד בישראל,
הם אבן יסוד
בהקמת המדינה ובקיומה לאורך
השנים...
אין מדינת ישראל ללא דאגה ליהודי
התפוצה,
ואין מצב שקט ורגוע של יהודי התפוצה
ללא מצב
שקט ורגוע במדינת ישראל".

(זאב אלקין)

"ירושלים נקודת המוקד של האהבה,
הגעגועים, השאיפות והתקוות של העם
העברי".

(דוד בן גוריון)

"אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות
להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד
לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת
הדורות לגאולת ישראל."

מגילת העצמאות

"רעיון אחד מעסיק אותי כל הזמן: ארץ
ישראל.

כל מה שקשור בשאלה זו מדבר אל ליבי -
כל השאר
אינו חשוב".

(חנה סנש)

אדם נשאר אדם, אל תקרא לי עם.

שלום חנוך

הָן עִם לְבַדָּד יִשְׁכֹּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב

במדבר כג, ט

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב -

איכה אטעמה את אשר אוכל ואיך יערב?

איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד

ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?

יקל בעיני עזוב כל טוב ספרד, כמו

יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

ר' יהודה הלוי

צִיּוֹן הֵלֵא תִשְׁאַלֵּי לְשָׁלוֹם אֲסִירֶיךָ
דֹּרְשֵׁי שְׁלוֹמְךָ וְהֵם יִתֵּר עֲדֶרֶיךָ

מִיָּם וּמִזָּרַח וּמִצָּפוֹן וְתִימָן שְׁלוֹם
רָחוֹק וְקָרוֹב שְׁאֵי מְכַל עֲבָרֶיךָ

צִיּוֹן הֵלֵא תִשְׁאַלֵּי, רִי יְהוּדָה הִלּוּי

יש מקום רחוק אחרי הים...
זה מקום רחוק, מקום נפלא
שם מכל חלון שומעים תפילה
בחצר הבית אם ובת
בתנור אופות חלות שבת
הבית שם, אחרי הים
את העיניים של אבי שם לא אשכח
איך מביט, מביט אל המזרח.

יש מקום, עמוס אטינגר

